

Medialisering som mediespecifik moderniseringsproces

Mikkel Fugl Eskjær

Abstract

Medialisering behandles i denne artikel som en *mediespecifik moderniseringsproces*. Tankgangen er, at medierne i dag leverer et afgørende bidrag til de forandringsprocesser, som kendetegner det moderne informationssamfund. Medialisering betegner således en situation, hvor medierne er blevet en betydningsfuld faktor i samfundets fortsatte modernisering. Fremstillingen heraf trækker på to begrebskomplekser. Det første angår spørgsmålet om modernisering og postmodernisering. Det andet handler om system-, social- og politisk integration. Ved hjælp af disse begreber beskrives medierne som en mobil og dynamisk struktur, der (1) sikrer systemintegration på tværs af institutioner, (2) bidrager til social re-integration mellem individer og fællesskaber, og (3) påvirker forudsætningerne for politisk deltagelse.

Keywords: medialisering, modernisering, systemintegration, socialintegration, postmaterialisme

Introduktion

Medialisering begrebet har været et omdrejningspunkt i de senere års europæiske medievitenskaber. Begrebet har bidraget til en fornyet fokusering på interaktionen mellem medier på den ene side og sociale institutioner, systemer og praksisser på den anden. Lundby har foreslået, at medialisering ligefrem udgør en "nøgle" til forståelsen af det senmoderne samfunds sociale og kulturelle transformationer (Lundby 2009b).

Imidlertid er der to udlægninger af denne nøglefunktion. Den ene anskuer medialisering som en omfattende historisk proces, der hænger snævert sammen med det moderne samfunds fremkomst. Medialisering kan derfor forstås som en "meta-proces" på linje med industrialisering, globalisering og individualisering (Krotz, 2007), eller betragtes i relation til makro-historiske medie-matricer (Finnemann 2011). Den anden udlægning betragter medialisering som et samtidshistorisk fænomen, der kendetegner det senmoderne samfund på et tidspunkt, hvor mediernes transformative kraft for alvor er blevet mærkbare (Hjarvard 2008; Schulz 2004; Strömbäck 2008).

Den første tilgang har klare affiniteter med Medium Theory og social-historiske teorier om medier og modernitet (Innis 1999 [1951]; Meyrowitz, 1994; Thompson 2001). Den anden tilgang lægger sig i forlængelse af andre bindestreksdefinitioner af det moderne samfund, såsom informations-, risiko- postmoderne, senmoderne, hyperkomplekse eller nu medialiserede samfund.

Kvaliteten ved sidstnævnte tilgang er, at den leverer en samtidsbeskrivelse, som er specifik i sin indkredsning af mediernes bidrag til sociale processer i det senmoderne samfund. Førstnævnte udmærker sig derimod ved at koble medialiseringensbegrebet til klassiske moderniseringsdynamikker.

Hensigten med nærværende artikel er at forbinde de to udlægninger af medialiseringensbegrebet. Dermed åbnes der for en forening af det kontemporære perspektiv med en mere generel moderniseringstematik. På den baggrund foreslår artiklen en definition af medialisering som *en mediespecifik moderniseringsproces*.

Intentionen med denne bestemmelse er i en vis forstand at rede medialiseringensbegrebet fra sin egen succes. Medialisering kan defineres som en proces, hvor: ”både samfundets store institutioner og den kultur, vi lever i, i stigende omfang præges af mediernes mellemkomst” (Hjarvard 2009, p. 5). Imidlertid er listen over sociale fænomener, som påvirkes af mediernes mellemkomst, efterhånden blevet temmelig omfattende. Det har givet næring til en vis skepsis over medialiseringensbegrebets omfang og analytiske præcision (Livingstone 2009).

En del af problemet kan tilskrives distinktionen mellem mediering og medialisering. Skønt begreberne tidligere er blevet anvendt delvist synonymt, bør de ikke forveksles, hvilket der i dag hersker bred teoretisk enighed om (se fx Couldry 2012, pp. 134-135; Couldry & Hepp 2013; Hjarvard 2013, pp. 2-3; Lundby 2009b, pp. 3-4, 11-13). Som Strömbäck påpeger, er mediering en nødvendig, men ikke tilstrækkelig, forudsætning for at tale om medialisering (Strömbäck 2008). Vi kan således have en omfattende mediering, uden at der er tale om egentlig medialisering. Medialisering opstår først i det øjeblik, hvor mediernes mellemkomst ikke længere udgør en strukturel forudsætning, fx en infrastrukturel nødvendighed i moderne politisk kommunikation, men begynder at øve indflydelse på fx selve den politiske proces. Som sådan er medialisering: ”a category designed to describe change” (Couldry & Hepp 2013, p. 197).

Nærværende bestemmelsesforslag bygger videre på denne antagelse. Definitionen af medialisering som en mediespecifik moderniseringsproces foreskriver, at der først er tale om medialisering i det øjeblik, medierne bidrager til en modernisering af sociale institutioner og praksisser. Medialisering er udtryk for, at medierne enten accelererer eksisterende moderniseringsprocesser eller er blevet en ”*irreducible dimension*” (Couldry, 2012, p. 137) i nye forandringsprocesser.

Fremstillingen at denne vekselvirkning mellem medialisering og modernitet bygger på to begrebskomplekser. Det første angår spørgsmålet om modernisering og postmodernisering. Det andet handler om forholdet mellem system-, social- og politisk integration. Artiklens første del redegør for det teoretiske afsæt. Anden del beskriver medialisering som mediespecifik moderniseringsproces i relation til henholdsvis systemintegration, socialintegration og politisk integration. I den forbindelse opstilles en model over medialisering af første og anden orden, som skelner mellem medialiseringensprocesser i tilknytning til henholdsvis massemedieret og multipersonel kommunikation.

Medialisering, modernitet og postmodernisering

Sammenstillingen af medier og modernitet er en klassisk figur indenfor og udenfor medievidenskaben. Der kan henvises til offentlighedsteoriens undersøgelse af sammenhængen mellem massemediernes fremvækst og udviklingen af det borgerlige samfunds

demokratiske og kulturelle institutioner (Habermas 1971). Eller til Medium Theory's pointering af forholdet mellem medieteknologi på den ene side og social viden og organisering på den anden (Innis 1999 [1951]). Både offentlighedsteori og medium theory er inspirationskilder for Thompson, som for alvor har taget fat i sammenstillingen af medier og modernitet (Thompson 2001).

Modernisering forbindes som regel med øget arbejdsdeling og deraf følgende funktionel specialisering og strukturel differentiering. Heri ligger forudsætningen for industrialisering, bureaukratisering, globalisering samt modernitetens andre såkaldte "meta-processer" (Krotz 2007). Spørgsmålet om strukturel differentiering ledsages imidlertid af spørgsmålet om social sammenhæng. Hvis samfundet bliver mere og mere specialiseret og uddifferentieret, hvad binder da samfundet sammen? Forstået som en teori om det moderne (Habermas 1996b, p. 27), inkluderer sociologien derfor klassiske spørgsmål om social orden og social integration (Luhmann, 1993; Simmel 1998a).

Medialisering: fra differentiation til integration

Den samme dobbelte figur af differentiering og integration finder man i medialiseringsteorien. Ifølge Hjarvard er medialisering en proces som: "er kendetegnet ved en dobbelthed af, at medierne *integreres* i andre samfundsinstitutioners virke, samtidig med at medierne *selvstændiggør* sig som en institution i samfundet" (2009, p. 13). På tilsvarende vis beskriver Strömbäck og Dimitrova medialisering som: "a dual process, where media organizations not only have acquired the status of an independent institution but also have become increasingly integrated and embedded in the operations of other social and political institutions and organization" (2011, pp. 33-34).

Man kan imidlertid fremføre den påstand, at medialiseringss Diskussionen ikke så meget vedrører en klassisk problematik om mediesystemets uddifferentiering som selvstændig institution eller funktionssystem (Alexander 1990; Luhmann 1981, 1996; Parsons & White 1969). Medialiseringens bidrag består snarere i tematiseringen af mediernes stigende integration i både sociale og institutionelle praksisser. Hjarvard taler fx om medierne som: "a semi-independent institution (...) being both inside other institutions and a provider of a common perspective on society" (2013, p. 3).

Et vigtigt overgangsbegreb har været Altheide og Snows forestilling om medielogik, som henviser til mediernes særlig fremstillingsformater (Altheide 2004; Altheide & Snow 1979). Teoriens centrale påstand er, at mediernes logik i stigende omfang øver indflydelse på andre institutionelle logikker udenfor mediesystemet. Altheide og Snows egne eksempler spænder over politik, underholdning, religion og sport. Efterfølgende har medialiseringslitteraturen været optaget af, hvordan forskellige sociale felter har inkorporeret og integreret denne såkaldte medielogik, eller hvordan medieteknologien har skabt nye koblinger mellem medierede og traditionelt ikke-medierede sociale aktiviteter (Cottle, 2006; Eskjær, 2013; Hepp, Hjarvard, & Lundby, 2010; Hjarvard, 2008; Jansson, 2002; Strömbäck & Dimitrova, 2011).

Imidlertid er begrebet om medielogik kontroversielt og har været under skiftende beskyldning (Couldry 2012; Hepp 2012; Lundby 2009a), skønt debatten næppe kan siges at have fundet sin afslutning (se fx Altheide 2013; Couldry & Hepp 2013). Kritikken har en både terminologisk, heuristisk og substantiel dimension. Kernen i kritikken er, at medialiseringen ikke kan tilbageføres til en singularær medielogik. Ganske vist synes

begrebet i de fleste analyser at tjene som: "a conceptual shorthand for the various institutional, aesthetic, and technological *modus operandi* of the media", hvormed det understreges, at begrebet: "does *not* suggest that there is a universal, linear, or single rationality behind all the media" (Hjarvard 2013, p. 17). For kritikkerne er en sådan begrebsterminologi ikke desto mindre uklar og står i vejen for en indsigt i mangfoldigheden af medialiseringmekanismer.

Med inspiration i George Simmels sociologi angik begrebet om medielogik oprindeligt spørgsmålet om medieformater, dvs. konsekvenserne af medieteknologiens indflydelse på ekstra-mediale områder (Altheide & Snow 1979). For Lundby medfører det imidlertid, at de sociale former, som opstår qua medialiseringens sociale interaktioner, fortøner sig. Medialisering konciperet som medielogik er: "the collapse of form into technology" (Lundby 2009a, p. 110). Og dette er ikke det samme som den "vekselvirkning" (eller samfundsmæssiggørelse), der oprindeligt lå i Simmels såkaldte formal-sociologi (Simmel 1998b). Medialisering udgøres af de sociale formationer, som opstår i vekselvirkninger mellem medier og andre sociale felter, hvilket ifølge Lundby fordrer konkrete analyser af kommunikativ interaktion snarere end medieteknologisk ekspansion.

Det er med andre ord kompleksiteten i den sociale interaktion, som ifølge Lundby og Couldry går tabt i begrebet om medielogik. For Couldry handler det således om at udvikle et medialiseringbegreb, som: "allows for mediatization to encompass different types of processes across different sites" (2012, p. 137).

Det er denne tråd, som nærværende artikel tager op ved at fokusere på medialisering som en moderniseringsproces, hvor medier og medieteknologi i stigende omfang integreres i andre sociale felter og aktiviteter. Målet er at tilbyde en systematik, der griber videre end de eksisterende udkast, herunder Hjarvards differentiering af medialiseringbegrebet langs: "enkelte institutioner, mellem institutioner og i samfundet som helhed" (2009, p. 13), eller Couldrys bud på en medialiseringdifferentiering som er kompatibel med feltteoriens autonome feltlogikker (2012, p. 137). På den baggrund foreslår nærværende artikel, at medialisering betragtes som moderniseringsprocesser på niveauet for *systemintegration*, *socialintegration* og *politisk integration*. Dermed tilbydes ikke blot en differentiering af medialiseringens forskellige processer, men også en mulighed for at udpege medialiseringsteoriens stærke og mindre stærke sider.

Medialisering og postmodernisering

Inden da er det nødvendigt at understrege, at hverken modernisering eller medialisering udgør en lineær udviklingsproces. Antydninger af, at medialiseringbegrebet repræsenterer en "lineær fortælling" i stil med efterkrigstidens moderniseringsparadigme (Hepp 2012, p. 7), må betegnes som grundløse, hvilket begrebet om postmodernisering kan belyse.

Inglehart har udkastet en teori om overgangen fra modernisering til postmodernisering. Det er en empirisk anlagt teori, som kun i begrænset omfang angår den filosofisk-litterære postmodernisme. Teorien bygger primært på "an empirical analysis of how a Postmodern worldview is spreading among mass publics" (Inglehart 1997, p. 20). Grundtanken er, at der er sket en overgang fra moderne til postmoderne værdier i takt med efterkrigstidens generationsforskydninger. Baggrunden er fremkomsten af generationer, som tager den "ontologiske sikkerhed" i form af materiel velstand for givet,

dog med inter-generationelle variationer (Inglehart 2008). Dette har givet anledning til et brud med modernitetens grundværdier: "the increasing dominance of instrumental rationality that characterized Modernization is giving way to a greater emphasis on value rationality and quality of life concerns" (Inglehart 1997, p. 22). Det medfører imidlertid også, at modernisering ikke kan betragtes som en lineær proces. Ifølge Inglehart tog moderniseringsteorien fejl i forestillingen om, at social forandring blot ville forløbe som mere af det samme. I stedet hævder Inglehart, at: "beyond a certain threshold, social change take a fundamental change in direction" (Ibid. p. 20). Denne forandring består i postmodernisering og overgangen til postmaterielle værdier.

Ingleharts teori er efterfølgende blevet bestyrket af flere sociologiske undersøgelser. Det gælder bla. den danske værdiundersøgelse, som på centrale punkter bekræfter tesen om, at vælgere, arbejdstagere og kernefamilier orienterer sig mod postmaterielle værdier (Gundelach 2011).

Men hvor efterlader det spørgsmålet om medialisering og modernisering? Som bekendt er det moderne blevet beskrevet som et "ufuldendt projekt" (Habermas 1993), hvilket har givet anledninger til teorier om det andet moderne, refleksiv modernitet eller sågar flydende modernitet (Bauman 2000; Beck 1997; Giddens 1994). For Inglehart er der tale om at: "A revised concept of Modernization still has an important role to play" (Inglehart 1997, p. 324). Pointen er, at modernitetens værdier stadig har gyldighed i en række (post)moderne sammenhænge. Man kan blot tænke på fænomener som McDonaldisering (Ritzer 1996) eller den omsiggribende selvmonitorering, som angiver en fortsat rationalisering af arbejds- og privatliv. Med andre ord: "Rationality, science, technology, and authority are here to stay; but their relative priority and their authority (...) are declining" (Inglehart 1997, p. 23). Modernitetens klassiske værdier må derfor i stigende grad suppleres med postmaterielle værdier præget af: "individual autonomy, diversity, and self-expression" (ibid. p. 12).

Det spørgsmål som i denne sammenhæng er værd at rejse er, i hvilket omfang medialisering og postmodernisering spiller sammen? Hensigten er ikke at identificere medialisering med postmodernisering. Medialisering som mediespecifik moderniseringsproces involverer klassisk moderniseringsstrategier såsom rationalisering og bureaukratisering, men bidrager ligeledes til individualisering, diversitet og refleksivitet. Fx vil det være vanskeligt at forstå udviklingen af sociale medier uden at inddrage postmaterielle værdier som selv-fremstilling og selv-realiserings. Men det vil ligeledes være naivt at overse de traditionelle kommercialiserings- og overvågningsprocesser, som den stigende færden på sociale medier også giver anledning til.

Man kan i den sammenhæng henvise til Castells, som påpeger, at informationsteknologien muliggør den netværksorganisering, som i dag driver moderniseringen på så forskellige områder som teknik, økonomi, beskæftigelse, kultur og politik (Castells 2000). Pointen tydeliggøres i beskrivelsen af internettets kultur. Her henviser Castells til fire lag, som grundlæggende set blander materielle og postmaterielle værdier:

Internettets kultur (...) består af en teknologisk tro på, at menneskets fremskridt foregår gennem teknologi; den udspiller sig inden for hackernes fællesskaber, der blomstrer ved en fri og åben teknologisk kreativitet; den er omsluttet af virtuelle netværk, hvis mål det er at genopfinde samfundet, og det er iværksættere, drevet af penge, der materialiserer den (Castells 2003, p. 63).

Hvor den bagvedliggende fremskridtsideologi og fortsatte kommercialisering af internettet kan anskues som klassiske moderne værdier, knytter hackernes kreativitet og de virtuelle fællesskabers modkultur sig til postmaterielle værdier om selv-fremstilling og antiautoritær selv-mobilisering.

Artiklens påstand er således, at medialiseringen fører til en fortsat integration af moderniserings- og postmoderniseringsprocesser. Imidlertid udspiller denne integration sig på forskellige samfundsmæssige planer, hvilket begreberne om system-, social- og politisk integration kan redegøre for.

System-, social- og politisk integration

Der ligger en længere begrebshistorie bag tredelingen mellem system-, social- og politisk integration. Hensigten er ikke at gå i detaljer hermed, men at give et kort grundrids af begrebsudviklingen. Den oprindelige distinktion mellem system- og socialintegration går tilbage til David Lockwoods diskussion af funktionalisme og konfliktteori (Lockwood 1992 [1963]). Baggrunden var kritikken af strukturfunktionalismens svage konceptualisering af social forandring, som ikke mindst var blevet artikulert af den såkaldte konfliktteori. Lockwood tilsluttede sig en marxistisk forankret kritik – han havde tidligere selv bidraget hertil (Lockwood, 1956) – men var samtidig forbeholden overfor kritikken retning. Problemet var i følge Lockwood, at konfliktteorien var blevet overorienteret mod sociale aktører i kritikken af strukturfunktionalismens negligering af sociale konflikter. Social forandring er ganske rigtig forbundet med konflikt, sådan som konfliktteorien fremhæver. Imidlertid er det modsatte ikke nødvendigvis tilfældet (1992, p. 404). Konflikter er således endemiske for sociale systemer, fx organisatoriske konflikter. Imidlertid viser de sig ofte at være systembevarende frem for at give anledning til social forandring. Pointen for Lockwood er således, at de to processer, det sociale og det systemiske, er komplementære sider af samme sociale virkelighed:

Whereas the problem of social integration focuses attention upon the orderly and conflictful relationships between *actors*, the problem of system integration focuses on the orderly or conflictful relationships between the *parts* of a social system (Lockwood, 1992 [1963], p. 400).

Systemintegration angår de relationer, der opstår i forbindelse med systemiske logikker, hvilket med Mouzelis ord vil sige: “incompatibilities between the various kinds of *logic* of different institutionalised complexes” (1997, p. 113). Som Mortensen bemærker, er de fleste sociologiske teorier relativt enige på dette område (2004, p. 135). Det handler om mere eller mindre konfliktfyldte eller harmoniske relationer mellem funktionelle subsystemer. Socialintegration angår derimod sociale aktørers indbyrdes relationer samt deres forhold til sociale systemer – og her skilles de teoretisk vande, som Mortensen pointerer.

Begrebsparret system- og socialintegration har været ramme om flere teoretiske diskussioner (fx Archer 1996), ikke mindst indenfor britisk sociologi (Chernilo 2012). Det gælder for eksempel i Giddens opgør med sociologiens mikro/makro distinktion, som erstattes med system- og socialintegration samt graden af aktørers gensidighed. Begrebsparret danner imidlertid også baggrund for diskussioner hos Habermas og har været flittigt debatteret i en dansk sammenhæng (Mortensen 1995, 2004; Thyssen 1991). Det er disse diskussioner som nærværende fremstilling trækker på.

Begrebet om politisk integration henviser til Habermas. Tidligt i forfatterskabet betjener Habermas sig af distinktionen social- og systemintegration til at fremlægge sin skelnen mellem system- og livsverden (1975, p. 24). Senere indføres begrebet om politiske integration som en politisk sammenbinding af system- og socialintegration (Habermas 1996a). Begrebet henviser til idealet om den kommunikative rationalitet, som udgår fra livsverdenen (Habermas 1996b), og således konstituerer den politisk magts normative grundlag qua demokratiske processer. Dermed bliver det muligt at betragte staten som styret af sociale kræfter og funktionelle krav, men samtidig insistere på det deliberative demokratis idealer om samfundsborgernes deltagelse og legitimering af den konstitutive stat.

Det er Mortensen, som har foreslået, at begreberne om social-, system-, og politisk integration betragtes i sammenhæng. Han forslår desuden en delvis reformulering af de tre integrationsbegreber med henblik på at præcisere integrationsaspektet (Mortensen 2004). Baggrunden er, at integrationsbegrebet i sin stærke betydning næppe er velegnet til at beskrive interaktionen mellem funktionssystemer, eftersom det ville forudsætte et ophør af operationel autonomi og selvregulering. Ligeledes må politisk integration grundlæggende betragtes som et spørgsmål om samfundsborgernes involvering og deltagelse i den demokratiske proces. Nærværende fremstilling overtager og arbejder videre på Mortensens forlag til begrebsudvikling. Dermed opstår følgende skema, som danner grundlag for de følgende afsnits differentiering af medialiseringebegrebet.

Figur 1.

<i>Integration</i>	<i>Angår</i>	<i>Implicerer</i>
System	Strukturelle koblinger ml. funktionssystemer + pragmatisk accept af symbolsk generaliserede medier	Konfrontation af (delvis inkompatible) institutionelle logikker og system-specifikke operationsformer
Social	Social (re-)integration	+/- (re-)integration i sociale fællesskaber
Politisk	Politisk deltagelse	Deltagelse i argumentationsfællesskaber

Integration/disintegration: medialisering mellem orden og konflikt

Inden der tages fat på denne uddybning, er det nødvendigt at foretage en præcisering af integrationsbegrebet. Ligeså fejlagtigt det er at betragte modernitetsbegrebet som en lineær proces, ligeså forkert er det at anskue spørgsmålet om social-, system- og politisk integration som et harmonisk forløb. Som Lockwood påpeger, vedrører integrationsbegrebet ”orderly and conflictual relationships”. Medialisering er altså ikke ensbetydende med en harmonisk integration af sociale systemer, sociale fællesskaber eller demokratisk deltagelse.

På systemniveau har medialisering medført en stigende sammensmeltning af private og offentlige domæner. Vi foretager banktransaktioner eller indkøb i dagligstuen via e-banking, e-shopping mm. Kontakten med offentlige myndigheder foregår i stigende omfang via websider og e-mail, hvilket både har givet større gennemsigtighed og brugertilpasning. Men systemintegration muliggør samtidig ukontrolleret overvågning eller

omfattende internetsvindel, transnational kriminalitet og hacker-angreb på virksomheder og myndigheder. Vi ser her de negative sider af de netværk og "space of flows", Castells betragter som netværkssamfundets nye magtstrukturer (2000; 2009, p. 45).

På niveauet for socialintegration har sociale medier medført nye muligheder for at etablere, fastholde og genskabe sociale relationer på tværs af tid og rum. Mao. er digitale medier blevet en afgørende ressource i nyere former for social "genindlejring". Men de samme medieteknologier har også muliggjort fænomener som happy-slapping eller online mobning [*cyber-bullying*], der i enkelte situationer synes at have affødt elementer af social uro.

Indenfor politisk deltagelse har nye medieteknologier givet næring til demokratisk fornyelse via borgerinddragelse, e-demokrati, deliberative beslutningsprocesser, borgerjournalistisk mm. Imidlertid ledsages disse fænomener af tendenser til cyber-balkanisering og digitale kløfter i befolkningen samt genkomsten af nationalistiske og reaktionære politiske mobiliseringer (Dahlberg & Siapera, 2007). Mediernes bidrag til politisk integration er således langt fra entydig, men rummer elementer af både integration og konflikt.

At den samfundsmæssige udvikling kan føre til brutale moderniseringsprocesser, er den nylige finanskrisen et eksempel på. Det samme forhold gælder medialisering. Intet taler for, at medialisering som moderniseringsproces nødvendigvis resulterer i harmonisk system-, social- eller politisk integration. Med andre ord kan vi formode, at medialiseringen bidrager til moderniserings- og postmoderniseringsprocesser, men vi kan ikke *a priori* udsige retningen i denne udvikling.

Systemintegration: Medialisering som strukturel kobling.

Systemintegration kan med et systemteoretisk begreb beskrives som strukturel kobling. Begrebet knytter sig til en problematik, som opstår med samfundets funktionelle specialisering og strukturelle differentiering. En sådan proces resulterer i autonome funktions-systemer, der orienterer sig mod egne logikker og spilleregler. Det efterlader spørgsmål om interaktion og koordinering. For hvordan interagerer autonome sociale systemer, når de er reguleret af egne operationsformer? Og hvordan koordineres et samfund bestående af uddifferentierede funktionssystemer med hver deres system-specifikke logik? I begge tilfælde kan medialisering som mediespecifik moderniseringsproces tages i betragtning.

Strukturel kobling beskriver interaktionen mellem autopoeitiske systemer, dvs. operativt lukkede og selvregulerede systemer. Begrebet stammer oprindeligt fra biologien, hvor det beskriver forholdet mellem organismer og deres omverden. Systemteorien har overtaget og udvidet begrebet til at gælde forhold mellem bevidstheder (psykiske systemer), personer (biologiske systemer) og samfund (sociale systemer). Af samme grund er der med Luhmanns ord tale om et "svært" begreb (Luhmann 1997, p. 100), samt en delvis kontroversielt teori. I nærværende sammenhæng begrænser begrebet sig dog til at beskrive medialisering som en strukturel kobling af sociale systemer. Det vil med Muezelis formulering primært sige interaktionen mellem: "the various kinds of *logic* of different institutionalised complexes".

Sociale systemer er *operationelt lukkede*. Dermed bestemmes deres omverdensrelationer af systeminterne måder at reagere på ydre input. Fx er mediernes nyhedsformidling bestemt af såkaldte nyhedskriterier, som udgør mediernes systemspecifikke selektion

af de mange begivenheder, som potentielt udgør en nyhed. Disse nyhedskriterier er delvis kontingente; de er produkter af en medieinstitutionel udviklingsproces, som har fremelsket netop denne konstellation af selektionskriterier.

Strukturelt set er sociale systemer imidlertid *gensidigt afhængige*, eftersom de udgør hinandens omverden. Begrebet om strukturel kobling er et svar på dette paradoks. Det angiver, at sociale systemer kan være strukturelt forbundne, uden at gribe ind i systemets operationelle autonomi. Begrebet beskriver, hvordan et systems grænser indoptages i et andet system, samtidig med at systemet på et operationelt plan forbliver uafhængigt og selv-reguleret.

Et eksempel på en strukturel kobling er kunstgalleriet, som kobler det økonomiske system med kunstens system ved at oversætte kunstnerisk værdi til markedsværdi, og vice-versa. Andre eksempler er forfatningen, som kobler det juridiske og politiske system, eller eksperthen som kobler videnskab og politik (Luhmann 1997, p. 780 ff).

Mediesystemet er ifølge Luhmann selv præget af strukturelle koblinger. Således repræsenterer nyheder mediesystemets strukturelle kobling til det politiske system, underholdning er qua sin fokusering på løsning af selvskabte konflikter (indholds- og formmæssigt) en kobling til kunstens system, og reklamer udgør af indlysende årsager mediernes kobling til det økonomiske system (Luhmann 1996).

Medialiseringen medfører imidlertid en øget betydning af strukturelle koblinger. Medialisering betegner nemlig en situation, hvor mediernes i stigende grad medreflekteres i andre sociale systemer. Dvs. at mediernes mellemkomst og betydning integreres i det pågældende systems omverdensorientering gennem systeminterne reaktioner og omverdensirritationer. Som eksempel kan nævnes, hvordan danske organisationer indenfor fx bistand, miljø og socialt arbejde har indstillet sig på mediernes operationsformer ved at tilskrive kommunikationsafdelingerne en helt ny vægt og betydning. En del af forklaringen herpå er politisk deregulering samt vækst i antallet af frivillige organisationer, hvilket har medført kamp om midler og opmærksomhed. Resultatet er imidlertid det samme, nemlig at mediernes indflydelse er steget i betydning for organisationernes virke og legitimitet.

Det fører med et systemteoretisk begreb til systemudbygning. Organisationerne selv etablerer nye afdelinger og positioner, som oversætter organisationens mål og midler til mediernes operationsformer. Eller de søger at udnytte mediernes præferencer til at formidle egne budskaber og information med henblik på at opnå offentlighedens og omverdenens opmærksomhed.

Dette forhold kommer ligeledes til udtryk i de mange begreber og discipliner indenfor strategisk kommunikation, såsom Public Relations, Public Affairs, Issue-management, Krise-kommunikation mm. Det afspejler en situation, hvor ”the business of business is no longer bussiness”, men i stigende grad handler om image-pleje, interessent-håndtering og issue-styring i forhold til organisationers politiske omverden (Esbensen 2007; Freeman, Rubin, & Moriarty 2010).

På niveaue for systemintegration vil medialisering som strukturel kobling ofte bidrage til klassiske moderniseringsprocesser såsom rationalisering og bureaukratisering. Det er fx tilfældet, når sundhedsvæsenet betjener sig af telemedicinering til at effektivisere patientkontrol og patientkontakt. Digital teleteknologi driver en rationaliseringsproces ved at mindske transportudgifter mellem læge og patient eller reducere tid til kontrolbesøg. Etableringen af online patientstøtteforeninger sigter ligeledes på at sikre et mere

effektivt behandlingsforløb ved at sætte patienter (og pårørende) i kontakt med andre personer i lignende situationer med henblik på udveksling af information, erfaring, støtte og opmuntring.

Sidstnævnte viser, at fra patientens synsvinkel vil medialisering ikke nødvendigvis opleves som en rationaliseringsforanstaltning, men snarere som en mulighed for selv-engagering. Deltagelse i og/eller bidrag til virtuelle patientstøtteforeninger kan være et middel til at identificere sig med sin sygdom eller give støtte til berørte som en vigtig dimension af personens selvforståelse og identitetsforhandling.

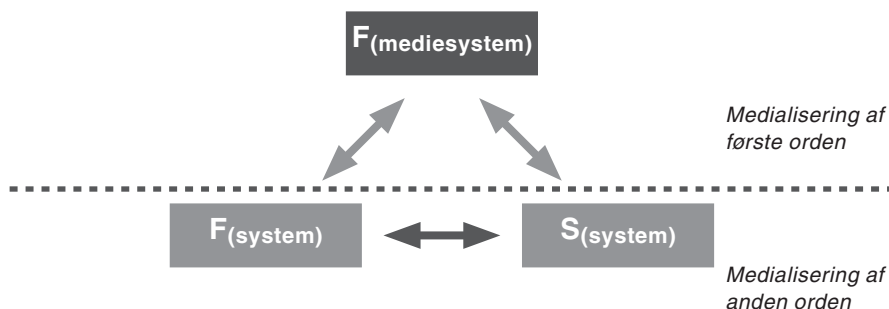
Spørgsmålet om koordinering, som blev rejst først i afsnittet, er kun indirekte forbundet med medialisering som strukturel kobling. Koordineringens problematik hænger sammen med det moderne samfunds uddifferentiering. Resultatet er et polycentrisk samfund bestående af autonome funktionssystemer uden et overgribende center eller supersystem, som kan overskue samfundet i sin helhed.

Under disse vilkår spiller medier og medialisering en væsentlig rolle. Der særlige ved mediesystemet er således, at dets primære ydelse er at levere *information* og samfundsmæssig *selviagttagelse* (Luhmann 1996). I takt med at flere og flere sociale systemer kobles strukturelt med mediesystemet, bliver medierne også i stigende grad det naturlige referencepunkt, når man skal orientere sig i en kompleks omverden. Det er i den forstand, at medierne antager karakter af ”samfundets imaginære centrum” (Couldry 2003) og dermed påtager sig en indirekte koordinationsindsats.

Medialisering af første og anden orden

Begrebet om strukturelle koblinger giver anledning til at beskrive, hvordan medialiseringen fungerer på forskellige niveauer. Vi kan således skelne mellem medialisering af første og anden orden (se figur 2). Førstnævnte henviser til medialisering, som direkte involverer mediernes system. Det vil sige en situation, hvor andre sociale systemer besinder sig på mediernes betydning og operationsformer. I figur to er det illustreret ved pilene (lysegrå) mellem mediesystemet (F_{medier}) og et vilkårligt funktionssystem (F_{system}) eller socialt system (S_{system}). Det kunne fx være det politiske systems brug af spindoktorer eller en bistandsorganisation udbygning af kommunikationsafdelingen, som i begge tilfælde er udtryk for strukturelle koblinger til mediesystemets funktionsområde.

Figur 2. Medialisering af første og anden orden

Medialisering af anden orden beskriver en situation, hvor interaktionen mellem sociale systemer i stigende grad foregår ved hjælp af medieteknologi, men uden direkte at involvere mediernes system (blå pil). Det vil fx være tilfældet, når uddannelsesvæsnets kontakt mellem skole og forældre/familie foregår elektronisk via intranet. Dermed medieres adgangen til elevplaner, meddelelser, kommunikation med skoleadministration eller kontakt til andre forældre, hvilket samtidig indebærer en standardisering, anonymisering samt monitorering af skole-forælder kontakt. Andre eksempler er E-banking ved hjælp af computer eller mobiltelefon eller førortalte telemedicinering. I disse tilfælde foregår interaktion ved hjælp af medieteknologi, men uden at det inddrager massemedier (skønt interfacen ofte etableres via internetbrowsere som i stigende grad har massemedial karakter).

Medialisering af første orden angiver således en medialiseringproces, som involverer massemedier og dermed mediesystemet. Medialisering af anden orden forløber derimod delvis uafhængigt af mediesystemet. Der er tale om medialisering, som er overvejende interpersonel (en-til-en kommunikation) eller multipersonel (mange-til-mange kommunikation).

Distinktionen mellem medialisering af først og anden orden angår både system-, social- og politisk integration. Systemintegration optræder gennem gensidige koblinger til mediesystemet, hvormed subsystemer og organisationer integreres strukturelt i offentligheden. Både med henblik på at orientere sig i, men også indvirke på den medialiserede omverden. Systemintegration kan imidlertid også forløbe som medialisering af anden orden. Fx når tidligere adskilte markeder bindes sammen, b2b relationer effektiviseres, og borgere og myndigheder kobles sammen ved hjælp af informationsteknologi og sociale medier, som ikke nødvendigvis har massemedial karakter.

Ekspllosionen i sociale medier er et vidnesbyrd om, at socialintegration i stigende grad udspiller sig via medialisering af anden orden. Socialintegration omfatter dog også medialisering af første orden. Et klassisk eksempel er såkaldte mediebegivenheder, som sigter på at affirmere eller (gen)forhandle samfundets central værdisystem (Dayan & Katz 1992; Shils & Young 1975 [1956]).

Selv politisk integration præges af medialisering af første og anden orden. Førstnævnte kommer til udtryk i begreber som sound-bite politik, one-liners, spin, priming, mm. som alt sammen henviser til, at mediesystemets operationsformer øver indflydelse på den politiske deltagelse og kommunikation. Men politik påvirkes også af medialisering af anden orden. Eksempelvis ved politikernes brug af tweets og sociale medier, som dog grænser op til massekommunikation snarere end multipersonel kommunikation. Derimod er det politiske systems afhængighed af embedsværket i stigende grad præget af medialiseringens konsekvenser. Regeringsmedlemmernes konstante briefinger og talepunkter bygger på real-time kommunikationsmidler. Ligeledes oplever vi, at politikernes og embedsværket indbyrdes elektroniske kommunikation i dag bliver genstand for undersøgelseskommisioner, politisk regulering, juridiske bataljer, wikileaks mm. som følge af medialiseringen af anden orden.

Modellen tilbyder således en yderligere differentiering af medialiseringbegrebet som ikke blot handler om medialiseringens *hvad* (system-, social-, politisk integration) men også medialiseringens *hvordan*; at medialisering udspiller sig på forskellige niveauer af den informationsteknologiske virkelighed.

Medialisering som social re-integration

Socialintegration handler om relationer og interaktion mellem individer og fællesskaber. Hos Habermas henviser begrebet til ”livsverdens-aspektet”, som står i modsætning til de styringsmekanismer, der henhører under systemverdenen (1975, p. 24). Imidlertid er dette udtryk for en problematisk isolering af socialintegration til et system-frit område af den menneskelige eksistens. Der er snarere, sådan som Lockwood foreslår, tale om et særligt perspektiv på moderniseringsprocessen og dens konsekvenser, som tager udgangspunkt i kollektiv og interpersonel interaktion. Med andre ord kan vi undersøge, hvordan medialisering drives af institutionelle logikker på systemniveau, men også hvordan disse logikker omsættes og forhandles på niveauet for socialintegration.

Medialisering som social integration vedrører de egenskaber eller ”affordances”, som knytter sig til medie- og informationsteknologien. De er både produkter af moderniseringsprocessen, men også midler til at håndtere moderniseringen. Imidlertid er det særlige ved medialisering som socialintegration, at medieteknologien overvejende lægger sig ovenpå eller i forlængelse af eksisterende socialintegrative institutioner såsom familien, uddannelse eller religion. Forskellen er, at medieteknologien re-konfigurerer disse institutioner ved at udstrækker deres handlekraft og rækkevide i tid og rum. Der er på den baggrund, man kan tale om medialisering som *social re-integration*. Som Altheide påpeger: ”The mass media are a major social force in our world today because some of the basic organizing principles and procedures for social activity are influenced by these media” (1985, p. 15). Det er en lignende iagttagelse Silverstone foretager, når han bemærker at: ”We have become dependent on the media for the conduct of everyday life. They have become the *sine qua non* of the quotidian” (2007, p. 5). Medierne er med andre ord blevet umulige at adskille fra bærende socialintegrative aktiviteter.

Medialiseringen falder samme med den ”strukturelle individualisering” som kendetegner ”det andet moderne”, hvor individet i stigende grad er overladt til at udkaste sin egen biografi i takt at med traditionens gyldighedskrav undermineres af moderniseringsprocessen (Bauman, 2000; Beck & Willms, 2002, p. 62). I den sammenhæng tilbyder medierne en række ydelser lige fra massemediernes parasociale interaktion og identitetsforhandling (Thompson, 2001) til de sociale mediers nye fællesskaber, der lokker med virtuelle gen-indlejring som erstatning for traditionens tabte eller ugyldige integrationsformer. Fx er fænomener som dating-sites og cyber-sex blevet læst som manifestationer af Giddens teori om intimitetens forandringer og som en oplagt illustration af begrebet om den ”rene” kærlighed (Giddens, 1994; V. Miller, 2011).

Eksemplet illustrerer imidlertid også, at medialiseringen trækker på både moderniserings- og postmoderniseringsprocesser. På den ene side tilbyder medialiseringen nye selv-realiseringsmekanismer i form af dating-sites, sociale netværk, virtuelle fællesskaber mm. Medialiseringen leverer mulighedsbetingelse for det Bauman lidt bastant kalder ”the supermarket of identities” (2000, p. 83). Imidlertid er disse medialiserede identitetsprojekter omgærdet af en række traditionelle moderniseringsprocesser. Først og fremmest kommercielle interesser, men også individets ”optimering” af egne selv-fremstillinger samt rationalisering af social kontakt (Helles, 2010). Nettet tilbyder professionelle, sociale og intime netværk som i både tid og rum er mere omfattende og selektive end fysiske omgangskredse.

Et andet eksempel på det komplekse samspil mellem rationaliserings- og postmoderniseringsprocesser finder man i online-forbrug. Internetteknologier tilbyder i dag online

shopping på alle døgnets tidspunkter, fra alle verdens afkroge. Online og mobil teknologier er dermed blevet ramme om den ultimative ”forbrugskatedral” (Ritzer, 2010).

Forbrugets identitetsskabende funktion (D. Miller 2010) er særlig tydeligt i forbindelse med såkaldt etisk forbrug, hvor onlineteknologien giver forbrugeren mulighed for at selekttere vare og ydelser efter etiske kvaliteter. Produkter erhverves ikke blot for at opfylde et behov, men også for deres ”postmaterielle” værdier såsom bæredygtighed eller social ansvarlighed – et forhold der til tider omtales som en de-kommodificering af forbruget (Sassatelli 2007). Moderne etisk forbrug er på mange måder vokset frem i takt med medialiseringen. Onlineteknologi har effektiviseret kunderelationer (selvbetjening, ubegrænset adgang) og oplysningsgrundlaget, samt sikret den skalering (kritiske masse) som efterfølgende driver klassiske moderniseringsprocesser såsom rationalisering og centralisering af fremstilling og distribution (Eskjær 2013).

Det etiske forbrugs karakter af mikro-politisk handling illustrerer imidlertid også medialiseringens bidrag til forandring af politisk integration.

Politisk integration: Medialisering og politisk deltagelse

Politik er muligvis det område, hvor medialiseringens betydning er blevet tidligst og mest omfattende belyst. Det hænger sammen med den generelle erkendelse af at ”media have become the space of politics” (Castells 2000, p. 13). Det er således interaktionen mellem politik og medier, som gav anledning til de første teorier om medialisering.

Altheide og Snows begreb om medielogik har været en væsentlig inspirationskilde. Begrebet har ansporet diskussioner om hvorvidt politik i dag er styret af mediesystemets operationer og præferencer (Altheide 2004; Altheide & Snow 1979; Mazzoleni & Schulz 1999). Med Keppingers ord handler det om, hvorvidt politik er blevet underlagt en logik, som er det politiske system fremmed (Keppinger 2002).

Grundlæggende set angår diskussionen spørgsmålet om det politiske systems autonomi. Mazzoleni og Schulz hævder fx at: ”Mediatized politics is politics that has lost its autonomy” (1999, p. 250). På tilsvarende vis hævder Strömbäck, at politisk kommunikation er styret: ”by either media logic or political logic” (2008, p. 233). Det efterlader indtrykket af et politisk system på randen af de-differentiering, en diskussion som ellers primært er rejst i forbindelse med mediernes stigende kommerialisering (Hallin & Mancini, 2004). Ovennævnte forfattere er da heller ikke klar til at gå så langt. Således påpeger Mazzoleni og Schulz, at medialisering ikke er et medie ”takeover”: ”‘media politics’ does not mean ‘politics by the media’” (1999, p. 260). Strömbäck og Dimitrova understreger på tilsvarende vis, at den politiske journalistiks nyhedskultur og operationer konstant modererer medialiseringens indflydelse ved fx at fastholde klassiske journalistiske dyder overfor professionelle presserådgivere og spindoktorer (2011, p. 44).

Denne uklare grænse mellem differentiering og de-differentiering hænger sammen med medialiseringsteoriens svage konceptualisering af interaktionen mellem mediesystemet og andre funktionssystemer. Som tidligere omtalt tilbyder begrebet om strukturelle koblinger et alternativ. Det handler ikke om, hvorvidt det politiske system mister sin operative autonomi, men hvilke strukturelle koblinger medialiseringen giver anledning til. Historisk set har det indenfor det politiske system ført til systemudbygninger såsom presseofficerer, medierådgivere, spin-doktorer samt fænomener som issue-styring, agen-

da-setting og priming. Indenfor mediernes system har det affødt politiske redaktører, politiske talkshows, meningsmålinger og intensiv valgdækning. I begge tilfælde er der tale om, at det pågældende system tilpasser sig og reagerer ved hjælp af selvregulerede foranstaltninger, som oversætter omverdensindtryk til systemets egen ”logik”.

Hvor begrebet om medielogik fremstiller medierne som en afgørende kilde til forandringer i det politiske system, betragter mindre medie-centriske teorier medialiseringen som del af en bredere transformation. Asp og Eliasson bemærker, at medialisering er en af tre moderniseringsprocesser i moderne politik, hvor de to andre er professionalisering og individualisering. Tilsammen skaber det en ændret vælgeradfærd, som er mindre klasse-bestemt og afspejler: “fewer traditional socioeconomic lines of differentiations among voters” (Asp & Esaiasson 1996, p. 76).

Mazzoleni og Schulz er inde på noget tilsvarende. De henviser til begrebet om post-modernisering og fremhæver at politik er under indflydelse af postmaterielle værdier såsom individuel frihed, selv-fremstilling og enkeltsagspolitik. Med henvisning til mediernes velkendte præferencer for individualitet og aktualitet hævder de, at medierne er blevet: “the pacesetters of these developments” (1999, p. 253).

Der er imidlertid en rød tråd i disse fremstillinger af politikens medialisering, som angår ændrede vilkår for politisk deltagelse. Det gælder både i de mere optimistiske versioner, der ser medialisering som et middel i retning af borgerinddragelse og radikal demokratisk fornyelse. Men det gælder også mere reserverede fremstillinger af politikens medialisering. Mazzoleni og Shutz påpeger fx at: “modern democratic states are characterized by mediatized participation. Mass media construct the public sphere of information and opinion and control the terms of their exchange” (1999, p. 250). Politikens medialiseringstendenser har således blotlagt, men også skærpet, et grundvilkår ved moderne politik, der handler om offentlig opmærksomhed samt de tekniske og kommunikative mulighedsbetingelser for deltagelse i den politisk debat. Frem for alt politikens tilpasning til mediesystemet: “the media control something politicians and other holders of power have become increasingly dependent on, publicity and attention. And to get this publicity they are forced to adapt to media logic and the conditions the media impose” (Asp & Esaiasson 1996, pp. 88-89).

Dette er imidlertid hverken en ensrettet eller lineær proces. Som Asp og Esaiasson bemærker, så resulterer udviklingen i en ”medialiseringsspiral” (1996, p. 88). I takt med at politikkerne lærer at håndtere og udnytte medierne, så kæmper medierne intenst for at afsløre spin og vriste sig fri af politikens medieprofessionalisering. Medialisering som politisk integration består netop i denne kamp om at definere og kontrollere den politisk deltagelses kommunikative logik og mulighedsbetingelser.

Konklusion

Nærværende artikel skal ses som en del af den teoriudvikling, der fortsat ledsager medialiseringsbegrebet. Formålet har været at tilbyde en konceptualisering af samtidens medialiseringstendenser, samtidig med at medialiseringsbegrebets mediesociologisk afsæt og tradition er søgt fastholdt og udbygget.

Afslutningsvis kan distinktionen mellem system-, social- og politisk integration benyttes til at udpege tendenser internt i medialiseringsforskningen. Som antydnet har spørgsmålet om politisk integration domineret medialiseringslitteraturen. På det seneste

er der imidlertid opstået en stigende interesse for medialisering som systemintegration, hvor omdrejningspunktet har været ny-institutionel teori (Hjarvard, In press) og organisatorisk medialisering (Schillemans, 2012)

Derimod er medialiseringensbegrebets udforskning af mediernes socialintegrative dimension mere spredt. Årsagen er muligvis, at dette udgør et kerneområde indenfor medievidenskaben, som er præget af sin egen semi-institutionaliserede arbejdsdeling mellem fx cultural studies, domestiseringsstudier, forskning i nye og mobile medier mm. Der er næppe tvivl om, at medialiseringensbegrebet tilbyder nye og anderledes perspektiver på mediernes socialintegrative processer, men foreløbigt står de konkrete udformninger heraf mere åbent.

Endelig skal det bemærkes, at tidlig medialiseringsteori primært drejede sig om medialisering af første orden, frem for alt spørgsmålet om mediesystemets logik. I dag inddrages medialisering af anden orden, hvilket afspejler at medialiseringens forandringsprocesser i stigende grad involverer medieteknologier fra udkanten af det klassiske mediesystem.

Medialiseringens forskellige integrationsformer illustrerer, at medierne udgør en af de mest mobile og dynamiske strukturer i det moderne samfund. Heri ligger kilden til medialisering som moderniseringsproces. At begribe kompleksiteten af dette mediespecifikke bidrag til system-, social- og politisk integration er en af medialiseringsteoriens centrale udfordringer.

Litteratur

- Alexander, J.C. (1990) The Mass News Media in Systemic, Historical, and, Comparative Perspective. In J.C. Alexander & P. Colomy (eds.) *Differentiation Theory and Social Change. Comparative and Historical Perspectives* (pp. 323-366) New York: Columbia UP.
- Altheide, D.L. (1985) *Media Power*. Beverly Hills: Sage.
- Altheide, D.L. (2004) Media Logic and Political Communication. *Political Communication*, 21(3) 293-296.
- Altheide, D.L. (2013) Media Logic, Social Control, and Fear. *Communication Theory*, 23(3), 223-238.
- Altheide, D.L., & Snow, R.B. (1979) *Media Logic*. London: Sage.
- Archer, M. (1996) Social Integration and System Integration: Developing the Distinction. *Sociology*, 30(4), 679-699.
- Asp, K., & Esaiasson, P. (1996) The Modernization of Swedish Campaigns: Individualization, Professionalization, and Medialization. In P. Mancini & D.L. Swanson (eds.) *Politics, Media and Modern Democracy. An International Study of Innovations in Electoral Campaigning and Their Consequences* (pp. 73-90). Westport: Praeger.
- Bauman, Z. (2000) *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity.
- Beck, U. (1997) *Risikosamfundet. På vej mod en ny modernitet* (K. Rasborg, Trans.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Beck, U., & Willms, J. (2002) *Samtaler med Ulrich Beck. Frihed eller kapitalisme*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Castells, M. (2000) Materials for an exploratory theory of network society. *British Journal of Sociology*, 51(1) 5-24.
- Castells, M. (2003) *Internetgalaksen*. København: Systime.
- Castells, M. (2009) *Communication Power*. Oxford: Oxford UP.
- Chernilo, D. (2012) Social and System Integration: The Philosophical Foundations of a Key Distinction in (British) Social Theory. *Key Articles in British Sociology. BSA 60th Anniversary Special Edition*. Retrieved from http://www.sagebsa.co.uk/code/viewPDF.aspx?&filename=Social and System Integration_Chernilo.pdf
- Cottle, S. (2006) *Mediatized Conflicts: Development in Media and Conflicts Studies*. Berkshire: Open University Press.
- Couldry, N. (2003) *Media Rituals. A Critical Approach*. London: Routledge.
- Couldry, N. (2012) *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge: Polity.

- Couldry, N., & Hepp, A. (2013) Conceptualizing Mediatization: Contexts, Traditions, Arguments. *Communication Theory*, 23(3), 191-202.
- Dahlberg, L., & Siapera, E. (eds.) (2007) *Radical Democracy and the Internet. Interrogating Theory and Practice*. Houndsmill: Palgrave Macmillan.
- Dayan, D., & Katz, E. (1992) *Media Events. The Live Broadcast of History*. Cambridge, Mass.: Harvard UP.
- Esbensen, M.C. (2007) *Public Affairs. Lobbyisme i praksis*. København: Informations Forlag.
- Eskjær, M.F. (2013) The Mediatization of Ethical Consumption. *MedieKultur*, 29(54), 26-46.
- Finnemann, N.O. (2011) Mediatization theory and digital media. *Communications*(36), 67-89.
- Freeman, E., Rubin, J., & Moriarty, B. (2010) Et stakeholderperspektiv på corporate communication, værdiskabelse og tillid. In H. Merckelsen (ed.) *Håndbog i strategisk public relations* (pp. 67-86) København: Samfundslitteratur.
- Giddens, A. (1994) *Modernitetens konsekvenser* (S. S. Jørgensen, Trans.) København: Hans Reitzels Forlag.
- Gundelach, P. (ed.) (2011) *Små og store forandringer. Danskernes værdier siden 1981*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Habermas, J. (1971) *Borgerlig Offentlighed – dens fremvekst og forfall. Henimot en teori om det borgerlige samfund* (E. Schwabe-Hansen, H. Høibraaten & J. Øien, Trans.) Oslo: Gyldendal.
- Habermas, J. (1975) *Legitimationsproblemer i senkapitalismen* (A. M. S. Petersen & N. Brunse, Trans.) København: Fremad.
- Habermas, J. (1993) Modernity – An Incomplete Project. In T. Docherty (ed.) *Postmodernism a Reader* (pp. 98-109) NY: Harvester Wheatsheaf.
- Habermas, J. (1996a) *Between Facts and Norms*. Cambridge: Polity.
- Habermas, J. (1996b) *Teorien om den kommunikative handling*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Hallin, D.C., & Mancini, P. (2004) *Comparing Media Systems. Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge UP.
- Helles, R. (2010) Hverdagslivets nye medier. *Dansk Sociologi*, 21(3), 49-63.
- Hepp, A. (2012) Mediatization and the ‘molding force’ of the media. *Communications*, 37, 1-28. doi: 10.1515/commun-2012-0001.
- Hepp, A., Hjarvard, S., & Lundby, K. (2010) Mediatization – Empirical perspectives: An introduction to a special issue. *Communications*, 35, 223-228.
- Hjarvard, S. (2008) *En verden af medier. Medialiseringen af politik, sprog, religion og leg*. København: Samfundslitteratur.
- Hjarvard, S. (2009) Samfundets medialisering. En teori om mediernes forandring af samfund og kultur. *Nordicom-Information*, 31(1-2), 5-35.
- Hjarvard, S. (2013) *The Mediatization of Culture and Society*. London: Routledge.
- Hjarvard, S. (In press) Mediatization and Cultural and Social Change: An Institutional Perspective. In K. Lundby (ed.) *Mediatization of Communication*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Inglehart, R. (1997) *Modernization and Postmodernization. Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton UP.
- Inglehart, R. (2008) Changing Values among Western Publics from 1970 to 2006. *West Europe Politics*, 31(11-2), 130-146.
- Innis, H. A. (1999 [1951]) *The Bias of Communication*. Toronto: University of Toronto Press.
- Jansson, A. (2002) The Mediatization of Consumption : Towards an analytical framework of image culture. *Journal of Consumer Culture*, 2(5), 5-31.
- Kepplinger, H.M. (2002) Mediatization of Politics: Theory and Data. *Journal of Communication*, 52, 972-986.
- Krotz, F. (2007) The meta-process of ‘mediatization’ as a conceptual frame. *Global Media and Communication*, 3(3), 256-260.
- Livingstone, S. (2009) On the Mediation of Everything. *Journal of Communication*, 59(1), 1-18.
- Lockwood, D. (1956) Some Remarks on ”The Social System”. *British Journal of Sociology*, 7(2), 134-146.
- Lockwood, D. (1992 [1963]) Social Integration and System integration. In D. Lockwood (ed.) *Solidarity and Schism. The Problem of Disorder in Durkheimian and Marxist Sociology* (pp. 399-412) Oxford: Clarendon Press.
- Luhmann, N. (1981) Veränderung im System gesellschaftlicher Kommunikation und die Massenmedien. In N. Luhmann (ed.) *Soziologische Aufklärung 3* (pp. 309-321) Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Luhmann, N. (1993) Wie ist sozial Ordnung möglich? In N. Luhmann (ed.) *Gesellschaftsstruktur und Semantik. Studien zur Wissenssoziologie der Modernen Gesellschaft* (Vol. 2, pp. 195-285) Frankfurt a.M.: Suhrkamp.
- Luhmann, N. (1996) *Die Realität der Massenmedien* (2., erweiterte Auflage ed.) Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Luhmann, N. (1997) *Die Gesellschaft der Gesellschaft* (2. Aufl. ed.) Frankfurt a.M.: Suhrkamp.

- Lundby, K. (2009a) Media Logic: Looking for Social Interaction. In K. Lundby (ed.) *Mediatization. Concept, Change, Consequences* (pp. 101-119) NY: Peter Lang.
- Lundby, K. (2009b) 'Mediatization' as Key. In K. Lundby (ed.) *Mediatization. Concept, Changes, Consequences* (pp. 1-18) NY: Peter Lang.
- Mazzoleni, G., & Schulz, W. (1999) "Mediatization" of Politics: A Challenge for Democracy? *Political Communication*, 16, 247-261.
- Meyrowitz, J. (1994) Medium Theory. In Crowley & Mitchell (eds.) *Communication Theory Today*. Cambridge: Polity Press.
- Miller, D. (2010) *Stuff*. Cambridge: Polity.
- Miller, V. (2011) *Understanding Digital Culture*. London: Sage.
- Mortensen, N. (1995) Mapping System Integration and Social Integration. In N. Mortensen (ed.) *Social Integration and Marginalisation* (pp. 18-48) København: Samfundslitteratur.
- Mortensen, N. (2004) *Det paradoksale samfund. Undersøgelser af forholdet mellem individ og samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Parsons, T., & White, W. (1969) The Mass Media and the Structure of American Society. In T. Parsons (ed.) *Politics and Social Structure* (pp. 241-251) New York: The Free Press.
- Ritzer, G. (1996) *McDonaldiseringen af samfundet* (S. S. Jørgensen, Trans.) København: Hans Reitzels Forlag.
- Ritzer, G. (2010) *Enchanting a Disenchanted World. Continuity and Change in the Cathedrals of Consumption* (3rd ed.) Thousand Oaks: Pine Forge Press.
- Sassatelli, R. (2007) *Consumer Culture. History, Theory and Politics*. London: Sage.
- Schillemans, T. (2012) *Mediatization of Public Services. How Organizations Adapt to News Media*. Frankfurt a.M.: Peter Lang.
- Schulz, W. (2004) Reconstructing Mediatization as an Analytical Concept. *European Journal of Communication*, 19(1), 87-101.
- Shils, E., & Young, M. (1975 [1956]) The Meaning of the Coronation. In E. Shils (ed.) *Center and Periphery* (pp. 135-152) Chicago: University of Chicago Press.
- Silverstone, R. (2007) *Media and Morality. On the Rise of the Mediapolis*. Cambridge: Polity.
- Simmel, G. (1998a) Ekskurs om problemet: Hvordan er samfundet muligt? (H. Vangsgaard, Trans.) In G. Simmel (ed.) *Hvordan er samfundet muligt? Udvalgte sociologiske skrifter* (pp. 49-69) København: Gyldendal.
- Simmel, G. (1998b) Sociologiens problem (H. Vangsgaard, Trans.) In G. Simmel (ed.) *Hvordan er samfundet muligt? Udvalgte sociologiske skrifter* (pp. 19-48) København: Gyldendal.
- Strömbäck, J. (2008) Four Phases of Mediatization: An Analysis of the Mediatization of Politics. *The International Journal of Press/Politics*, 13(3), 228-246.
- Strömbäck, J., & Dimitrova, D.V. (2011) Mediatization and Media Interventionism: A Comparative Analysis of Sweden and the United States. *The International Journal of Press/Politics*, 16(1), 30-49.
- Thompson, J.B. (2001) *Medierne og moderniteten. En samfundsteori om medierne* (S. W. Jørgensen, Trans.) København: Hans Reitzels Forlag.
- Thyssen, O. (1991) *Penge, magt og kærlighed. Teorien om symbolsk generaliserede medier hos Parsons, Luhmann og Habermas*. København: Rosinante.

